

## АНОТАЦІЇ ЗМІСТУ ДИСЦИПЛІН

Код та найменування спеціальності	<b>052 – "Політологія"</b>
Рівень вищої освіти	<b><u>Третій (освітньо-науковий) рівень</u></b>
Спеціалізація	<b><u>Національна безпека</u></b>
Освітня програма	<b><u>освітньо-наукова</u></b>
Загальний обсяг у кредитах	Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи та строк навчання
	<b><u>30 кредитів ЄКТС</u></b>

### **I. ЦИКЛ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ ОСНОВИ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ**

**лекції – 20 годин, семінарські заняття – 10 годин**

*Мета:* формування у аспірантів безпекових компетентностей на рівні знань та вмінь з теорії та практики національної безпеки держави.

*Змістовні модулі:* поняття національної безпеки держави; національні інтереси як життєво важливі матеріальні, інтелектуальні і духовні цінності Українського народу; поняття загроз національній безпеці; правова основа національної безпеки; об'єкти (людина і громадянин, суспільство, держава) та суб'єкти (Президент України, Верховна Рада України, Кабінет Міністрів України, РНБО, міністерства та інші центральні органи виконавчої влади, Національний банк України, суди, прокуратура України, Збройні сили України, Служба безпеки та інші військові формування, утворені відповідно до законів України) національної безпеки; принципи забезпечення національної безпеки; визначення пріоритетів національних інтересів; види загроз національним інтересам і національній безпеці (в економічній сфері; у соціальній та гуманітарній сферах; у науково-технологічній сфері; в екологічній сфері; в інформаційній сфері та їх перелік); основні напрями державної політики з питань національної безпеки у відповідних сферах; повноваження суб'єктів забезпечення національної безпеки; основні функції суб'єктів забезпечення національної безпеки (вироблення і періодичне уточнення Стратегії національної безпеки України; створення нормативно-правової бази; удосконалення її організаційної структури; комплексне кадрове, фінансове, матеріальне, технічне, інформаційне та інше забезпечення життєдіяльності складових (структурних елементів) системи; постійний моніторинг впливу різних процесів у сферах на національну безпеку та систематичне спостереження за станом і проявами міжнародного та інших видів тероризму; контроль за здійсненням заходів щодо забезпечення національної безпеки держави.

*Результати навчання:* аспірант повинен знати:

сутність понять «національної безпеки держави», «національні інтереси», «матеріальні, інтелектуальні і духовні цінності Українського народу»; «загроз національній безпеці»; «правова основа національної безпеки», «об'єкти національної безпеки», «небезпека», відмінності між ними та механізми їх впливу на різні складові національної безпеки;

види загроз національним інтересам і національній безпеці (в економічній сфері; у соціальній та гуманітарній сферах; у науково-технологічній сфері; в екологічній сфері; в інформаційній сфері та їх перелік);

відповідно до виду загроз знати основні напрями державної політики з питань національної безпеки у відповідних сферах;

основні принципи забезпечення національної безпеки (пріоритет прав і свобод людини і громадянина; верховенство права; пріоритет договірних (мирних) засобів у розв'язанні конфліктів та визначення пріоритетів національних інтересів);

основні функції суб'єктів забезпечення національної безпеки (вироблення і періодичне уточнення Стратегії національної безпеки України; створення нормативно-правової бази; удосконалення її організаційної структури; комплексне кадрове, фінансове, матеріальне, технічне, інформаційне та інше забезпечення життєдіяльності складових(структурних елементів) системи;

постійний моніторинг впливу у сферах різних процесів на національну безпеку та систематичне спостереження за станом і проявами міжнародного та інших видів тероризму;

про контроль за здійсненням заходів щодо забезпечення національної безпеки держави.

*вміти:*

визначати, аналізувати та оцінювати дію загроз національній безпеці у різних сферах;

визначати, аналізувати та прогнозувати стан національної безпеки на рівнях: міжнародному, (безпеки особи, суспільства і держави);

аналізувати та оцінювати ефективність діяльності щодо забезпечення національної безпеки на рівнях: міжнародному, (безпеки особи, суспільства і держави);

використовувати основні принципи забезпечення національної безпеки (пріоритет прав і свобод людини і громадянина; верховенство права; пріоритет договірних (мирних) засобів у розв'язанні конфліктів;

визначати пріоритети національних інтересів;

формуванню та вдосконалюванню нормативно-правову базу, організаційну структуру, комплексне кадрове, фінансове, матеріальне, технічне, інформаційне та інше забезпечення життєдіяльності системи національної безпеки;

застосовувати наукові підходи до визначення загроз, рівня національної безпеки у різних сферах та ефективності функціонування систем забезпечення національної безпеки;

застосовувати знання методології національної безпеки у різних сферах у практичній та науковій діяльності.

*Методи викладання:* лекції, семінари, практичні індивідуальні консультації.

*Методи оцінювання:* бали за різні види роботи (за практичні завдання, самостійну роботу, поточні контрольні роботи тощо).

*Мова викладання:* українська

## **ПОЛІТИКА НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ**

### **лекції – 20 годин, семінарські заняття – 10 годин**

*Мета:* формування освітньо-наукових компетентностей на рівні знань, навиків та вмінь з питань дослідження національних політичних та воєнно-політичних інтересів, загроз політичній безпеці України, здатності держави до захисту національних політичних інтересів від зовнішніх та внутрішніх наявних (імовірних) загроз.

*Змістовні модулі:* методологія дослідження проблем політики національної безпеки; політична безпека в системі національної безпеки України; предмет, структура, суб'єкти й об'єкти політики національної безпеки; система забезпечення, критерії, індикатори та порогові рівні політичної безпеки; проблема формування політики національної безпеки; діалектика політичних цінностей і політичного інтересу в сфері безпеки; політична свідомість і політична безпека; духовно-моральний потенціал нації; класифікація політичних інтересів; політичний режим і політична безпека; державна безпека, функції держави у забезпеченні політики національної безпеки; політичні еліти і лідери, політичні рухи та політика національної безпеки; державно-церковна політика; геополітичні та геостратегічні чинники формування політики національної безпеки; стратегія, засоби та ресурси забезпечення зовнішньополітичних інтересів у політиці національної безпеки; глобальна, регіональна та субрегіональна складова системи політики національної безпеки; воєнно-політична, воєнна та оборонна складова політики національної безпеки.

*Результати навчання:* аспірант повинен

*знати:*

визначення та сутність політики національної безпеки, її роль в суспільному житті. Суб'єкт політики національної безпеки. Особливості взаємодії політики національної безпеки і економіки, ідеології, культури, соціальної психології, етики та екології. Вплив на політику національної безпеки географічних, демографічних і культурних факторів. Оптимальне співвідношення між метою, методами і засобами в політиці національної безпеки. Суть політичного підходу в різних сферах діяльності. Про небезпеку суб'єктивізму, безвідповідальності, некомпетентності в реалізації політики національної безпеки;

суть та основні прояви політичного життя. Про політичне життя як процес виробництва (відтворення) політичних зв'язків між людьми, його внутрішню структуру. Мету політичного життя і форми його вираження. Основні форми політичних зв'язків: політичні відносини,

політичні об'єднання, політичні організації та їхню структуру. Характерні риси політичного життя: демократизм держави, багатопартійність, визнання і утвердження політичної рівноправності усіх існуючих партій;

основні види влади: політичну, економічну, духовну, сімейну. Джерела та види суспільної могутності. Типологію влади. Характер та сутність влади в умовах «інформаційного суспільства»;

принцип розподілу влад. Умови формування професійного апарату управління як спеціалізованого органу реалізації влади. Структуру та основні характеристики апарату управління. Умови розширення та звуження функцій управлінського апарату;

моделі влади в сучасному світі. Відносини влади в громадянському та політичному суспільстві. Концептуальні моделі організації влади в сучасному суспільстві. Механізми контролю та противаг. Нетрадиційні форми організації влади в сучасній політичній практиці;

основні міжнародні нормативні документи про права людини. Основні типи взаємовідносин людини і політики національної безпеки;

суть соціальної структури суспільства як основи політики національної безпеки. Теорію соціальної стратифікації та теорію соціальної мобільності;

основні види етнічних об'єднань та їх роль в політиці національної безпеки. Сутність і ознаки сучасних націй. Місце націй в соціальній структурі. Суб'єкти національної політики як складової політики національної безпеки. Державно-правове регулювання національних відносин в умовах демократії;

основні канали взаємодії релігії і політики. Релігійні інститути і їх взаємодію з політикою національної безпеки. Політичні концепції сучасного православ'я, католицизму, ісламу та буддизму. Основні релігійні суспільно-політичні рухи і політичні партії. Особливості міжконфесійних протиріч;

теоретичне обґрунтування елітаризму: морально-інституціональний і структурно-функціональний підходи. Теорію еліти. Циркуляцію еліти. Концепцію елітарної демократії (демократичного елітаризму);

інститути формування та висловлювання громадської думки. Відмінності між критичною та маніпулятивною функціями громадської думки. Засоби емпіричного дослідження громадської думки.

поняття «суспільна система», «політичний інститут». Види та функції політичних інститутів у системі політики національної безпеки. Структуру, функції та закономірності розвитку політичної системи. Місце громадської думки в політичній системі;

сутність та риси політичного плюралізму як невід'ємної складової політики національної безпеки. Нормативно-регулятивний характер плюралістичної моделі політичного життя. Моноцентричні і поліцентричні різновиди плюралізму;

історичні умови виникнення держави та її ознаки. Основні концепції держави. Класифікацію органів державної влади. Місце армії та інших силових структур у політиці національної безпеки та їхні функції. Сутність соціальної держави. Основні проблеми становлення самостійної держави Україна;

основні концепції та умови формування громадянського суспільства. Зміст принципу верховенства закону у правовій державі. Систему і принципи контролю та рівноваги. Принцип згоди. Міжнародні норми захисту прав людини та приклади їхньої реалізації у внутрішньому праві;

поняття та типи політичного режиму. Сутність демократії. Головні принципи і організацію представницької та ліберальної демократії. Зміст понять «диктатура», «тиранія», «деспотія», «тоталітаризм» та їхні конкретно-історичні форми;

генезу демократичних ідей і сучасні вчення про демократію. Сутність понять «пролетарська демократія», «безпосередня» і «представницька» демократія, «імпічмент», «політичний консенсус»;

основні етапи генези політичних партій у системі політики національної безпеки. Причини виникнення та основні індикатори політичних партій. Відмінності політичних партій від інших суспільних інститутів. Організаційну побудову політичних партій. Визначення та характеристику партійних систем. Функції політичних партій у суспільстві;

сутність суспільно-політичних організацій та рухів у системі політики національної безпеки. Причини їх виникнення, види і форми об'єднань. Соціально-політичні об'єднання і рухи в Україні, їхні історичні передумови, соціальну базу, політико-правовий стан, ідейну орієнтацію та політичну ефективність;

сутність засобів масової інформації у системі політики національної безпеки. Особливості ЗМІ як складової системи політики національної безпеки. Роль засобів масової інформації у формуванні політичної культури;

визначення, суть і структуру політичного процесу. Парцелярні, глобальні, еволюційні та революційні процеси. Функціональний зміст політичного процесу, його основні стадії. Суб'єкти політичного процесу;

організацію, зміст та основні риси політичної діяльності. Особливості сучасної політичної ситуації. Раціональне та ірраціональне в політиці. Співвідношення завдань і засобів в політичній діяльності. Політичний екстремізм. Умови обмеження масштабів насильства в політиці;

фактори політичної стабільності демократичного і тоталітарного режимів. Форми прояву та загальну характеристику концепцій конфлікту. Основні причини і типологію політичних конфліктів. Форми їхнього розв'язання;

функцію, організацію та проведення виборів в демократичному суспільстві. Принципи загального та однакового виборчого права. Особливості мажоритарної та пропорційної систем. Виборчий метр або квота. Вплив виборчої системи на політику національної безпеки. Абсентизм та його причини;

суть політичної етики у політиці національної безпеки. Моральні критерії політичної діяльності. Етичні основи міжнародних відносин;

форми політичної соціалізації особи. Сутність поняття маніпуляція, основні сфери маніпуляції. Особливості пристосування особи до людського оточення;

основи політичного прогнозування, його суть і специфіку. Співвідношення з науково-технічним, соціальним та іншими напрямками прогнозування. Методи політичного прогнозування та верифікацію політичних прогнозів;

*вміти:*

використовувати професійно-профільовані знання й практичні навички з фундаментальних дисциплін у процесах пізнання політичної й суспільної реальності;

застосовувати фундаментальні знання до розв'язання кількісних та якісних завдань з аналізу політики національної безпеки та поточного політичного аналізу;

аналізувати окремі державні/публічні політики України та країн ЄС у сфері політики національної безпеки, а також особливості підготовки, ухвалення й запровадження політичних рішень у цій сфері;

проводити порівняльні дослідження та робити висновки стосовно природи і причин подібностей і відмінностей у структурі й функціонуванні політичних систем у різних країнах з питань політики національної безпеки, а також збирати дані та обробляти й узагальнювати їх для створення знання про політичні інститути і процеси;

адекватно обирати та методологічно правильно застосувати кількісні та якісні методи досліджень політики національної безпеки, інтерпретувати політичні процеси та розробляти прогнози щодо подальшого перебігу подій;

працювати з джерелами інформації та самостійно створювати інформацію для спеціального (наукового) і широкого (суспільного) використання у сфері політики національної безпеки;

засвоювати і реалізовувати наукові та культурні досягнення світової цивілізації з уважним ставленням до різних культур, релігій, прав народів і людини, ідеї збереження миру;

критично оцінювати і прогнозувати політичні, економічні, культурні, правові та інші події і явища на підставі відповідного обсягу знань;

системно розуміти вплив зовнішнього середовища на політику національної безпеки, розбиратися у зовнішній та внутрішній політиці держави, знати її історію і специфіку розвитку та вміти захищати її інтереси;

обирати сучасну методологію обґрунтування рішень і стратегію діяльності з урахуванням загальнолюдських цінностей, особистих, державних та виробничих інтересів,

самостійно розробляти та реалізовувати програму певного дослідження у сфері політики національної безпеки.

аналізувати, визначати та давати оцінку загрозам національній безпеці у внутрішньополітичній та зовнішньополітичній сферах;

*Методи викладання:* лекції, семінари, практичні індивідуальні консультації.

*Методи оцінювання:* бали за різні види роботи (за практичні завдання, самостійну роботу, поточні контрольні роботи тощо).

*Мова викладання:* українська.

## **II. ЦИКЛ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ**

### **ФІЛОСОФІЯ НАУКИ**

#### **лекції – 20 годин, семінарські заняття – 10 годин**

*Мета:* дати сучасні філософські і загальнометодологічні знання в галузі науково-дослідної роботи, навчити аспірантів практично застосовувати сучасні філософські знання у процесі виконання власного наукового дослідження при розв'язанні комплексних

*Змістовні модулі:* генеза науки. Поняття про «науковий метод». Глобальні наукові революції і зміни історичних типів ненаукової та наукової раціональності. Феномен новоевропейської науки. Наука в системі техногенної цивілізації. Наука як феномен культури. Критика сцієнтизму та антисцієнтизму. Зрушення у розумінні реальності в сучасній науковій картині світу: від незмінності до глобального еволюціонізму. Етика науки.

*Результати навчання:* аспірант у процесі засвоєння навчальної дисципліни повинен знати:

генезу, структуру і функції сучасного наукового знання;

тенденції подальшого розвитку науки й технологій;

основи методології наукового пізнання;

глобальні тенденції змін наукової картини світу;

предмет і функції економіки як сфери наукового знання у її взаємопов'язаннях з іншими сферами науки і практики;

проблеми, пов'язані з впливом науки і техніки на розвиток сучасної цивілізації й економіки зокрема;

*уміти:*

орієнтуватися в складних філософських питаннях сучасної економічної науки і способах їх вирішення;

застосовувати отримані філософські знання в процесі наукових досліджень;

передбачувати та аналізувати з етичної точки зору наслідки наукової діяльності;

обґрунтовувати і обстоювати пріоритет морально-етичних цінностей.

*Методи викладання:* лекції, семінари, практичні індивідуальні консультації.

*Методи оцінювання:* бали за різні види роботи (за практичні завдання, самостійну роботу, поточні контрольні роботи тощо).

*Мова викладання:* українська

### **ОСНОВИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ У ГАЛУЗІ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ**

#### **лекції – 20 годин, семінарські заняття – 10 годин**

*Мета:* формування інтегральних, загальних та спеціальних компетентностей шляхом вивчення комплементарної теорії безпеки та формування у аспірантів навичок системного мислення щодо національної безпеки.

*Змістовні модулі:* феномен національної безпеки, основні категорії теорії безпекознавства; теорія безпекознавства в системі наук; методологічні основи теорії безпекознавства; синергетична парадигма теорії безпекознавства; національні інтереси та їх класифікація; діагностування загроз в теорії безпекознавства; концептуальні основи управління національною безпекою; сутність та структура системи національної безпеки; перспективи розвитку теорії безпекознавства, принципи акмеобезпекології.

*Результати навчання:* аспірант повинен

*знати:*

контури об'єму поняття "безпека";  
основні положення, базові поняття і категорії теорії безпекознавства;  
концептуалізацію безпеки як форми розвитку суб'єкта;  
завдання безпекознавства;  
принципи системотворення національної безпеки;  
сутність, зміст, закономірності і механізми виникнення небезпеки в системах різної природи, методи її оцінки;  
наукові підходи до формування критеріїв і показників економічної безпеки;  
сутність і зміст загроз, взаємозв'язки між ними та механізм протидії;  
особливості сучасного стану та перспектив реалізації державної політики щодо протидії загрозам у сфері національної безпеки.

*вміти:*

проводити дослідження систем безпеки різних типів, класів и рівнів;  
використовувати інструментарій для вирішення типових проблем у теорії безпекознавства та здійснення аналізу й оцінки загроз економічній безпеці;  
об'єктивно оцінювати дію загроз на всіх суспільних рівнях та формувати відповідні засоби і заходи протидії;  
застосовувати теоретико-методологічні методи для розв'язання актуальних нестандартних проблем з теорії безпекознавства;  
приймати обґрунтовані рішення з питань реалізації державної політики щодо протидії загрозам у сфері національної безпеки;  
визначати та розв'язувати соціально значущі системні проблеми теорії безпекознавства.

*Методи викладання:* лекції, семінарські, практичні заняття, індивідуальні консультації.

*Методи оцінювання:* бали за різні види роботи (за практичні завдання, самостійну роботу, поточні контрольні роботи тощо).

*Мова викладання:* українська

### **ІІІ. ЦИКЛ УНІВЕРСАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ ТЕХНОЛОГІЇ ІНФОРМАЦІНО-АНАЛІТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ**

#### **лекції – 10 годин, семінарські заняття – 20 годин**

*Мета:* формування у аспірантів розуміння та практичних навичок застосування сучасних інформаційних технологій у науковій діяльності, а також надати знання стосовно методології збору та обробки інформації.

*Змістовні модулі:* поняття, сутність та організація науково-дослідної діяльності; основні напрями використання інформаційних технологій у науково-дослідній діяльності; поняття, сутність та загальні характеристики сучасних інформаційних систем; автоматизовані системи пошуку та зберігання науково-дослідницької інформації; інформаційно-аналітичні системи у науково-дослідній діяльності; методологія збору, систематизації та обробки інформації.

*Результати навчання:* аспірант повинен

*знати:* поняття інформаційних технологій та інформаційних систем, структуру та архітектуру інформаційних систем, апаратну основи ІС, основні види інформаційних технологій, що використовуються у науковій діяльності, основи роботи аналітичних систем та систем прийняття рішень, організацію та можливості баз даних наукової інформації, системи пошуку наукової інформації, основи безпечного оперативного використання ІС в науковій діяльності.

*вміти:* визначати тип інформаційних систем та вид інформаційних технологій, класифікувати ІС, визначати архітектуру та структуру інформаційної системи, користуватися реляційними та об'єктно-орієнтованими базами даних, застосовувати інформаційно-аналітичні та інформаційно-пошукові системи у науковій діяльності.

*Методи викладання:* лекції, семінари, практичні індивідуальні консультації.

*Методи оцінювання:* бали за різні види роботи (за практичні завдання, самостійну роботу, поточні контрольні роботи тощо).

*Мова викладання:* українська, англійська

## ПОЛІТИЧНИЙ АНАЛІЗ ТА ПРОГНОЗУВАННЯ

### лекції – 20 годин, семінарські заняття – 10 годин

*Мета:* формування у аспірантів систематизованих уявлень та практичних умінь з аналізу та прогнозування державної політики як інформаційної основи прийняття управлінських рішень. Розвинути у аспірантів здатність до критичного і неупередженого політичного аналізу, усвідомлення динаміки розвитку держави.

*Змістовні модулі:* прикладна політологія та державна політика; політична проблема, ситуація і суб'єкти політичного аналізу; процес прийняття політико-управлінських рішень; дійові особи та управління ресурсами; стратегічний аналіз і прогнозування; обмеження у політичному аналізі; політичне моделювання та інструменти аналізу (теорія ігор, матричний метод і експертні оцінки); наукові підходи у дослідженні організаційних систем.

*Результати навчання:* аспірант повинен

*знати:* основні поняття і категорії політичного аналізу; зміст розмежування теоретичної та прикладної політології; місце і роль політичного аналізу і прогнозування у процесі прийняття управлінських рішень; засади стратегічного планування, прогнозування і аналізу; особливості аналізу і оцінки впливу макросередовища на функціонування держави та реалізацію політики організації (установи); сучасний український і світовий досвід впровадження політичної аналітики у державному управлінні; інформаційно-аналітичні засоби і технології підтримки управлінських рішень; методи збору первинних даних для політичного аналізу і прогнозування; процес оцінювання політики і програм; підходи до проектування політичних рішень і стратегій їх втілення; специфічні складові та практичні аспекти складання аналітичного документа; етику професійного політичного аналізу і консультування.

*вміти:* формулювати і обґрунтовувати управлінські рішення; ідентифікувати політичні ситуації і формулювати політичні проблеми; моделювати розв'язання політичних проблем за різних сценаріїв перебігу процесу прийняття рішень; застосовувати основні інструменти політичного аналізу та прогнозування; оцінювати державну політику, політичні рішення та ситуації; розрізняти дійові особи політики та оцінювати ресурси, якими вони оперують; аналізувати соціально-економічні процеси та явища у суспільному середовищі та здійсненні професійної діяльності; прогнозувати політику на основі поєднання, сприйняття та оцінювання розвитку суспільно-політичних процесів, розгляду суспільних явищ в розвитку і конкретних історичних умовах; опрацьовувати первинну інформацію, виявляти загальні тенденції у суспільстві та потенціал розвитку політичної організації; адаптуватися до нових ситуацій у професійній діяльності, бути ініціативним та креативним, генерувати формулювати ідеї (та гіпотези), обґрунтовувати їх доцільність.

*Методи викладання:* лекції, семінари, практичні індивідуальні консультації.

*Методи оцінювання:* бали за різні види роботи (за практичні завдання, самостійну роботу, поточні контрольні роботи тощо).

*Мова викладання:* українська

## IV. ЦИКЛ МОВНОЇ ПІДГОТОВКИ

### ІНОЗЕМНА МОВА НАУКОВОГО СПІЛКУВАННЯ

#### лекції – 20 годин, семінарські заняття – 10 годин

*Мета:* професійну компетенцію шляхом ознайомлення їх з різними аспектами професійної іноземної мови та залучення до виконання професійно орієнтованих завдань;

*Змістовні модулі:* стиль наукової літератури, загальнонаукова лексика та її переклад, особливості перекладу термінологічної лексики, особливості структури вторинних наукових текстів, кліше наукових вторинних текстів (рефератів, анотацій, резюме) та їх переклад, процедура наукових зборів, особливості наукового мовлення, наукова презентація результатів досліджень.

*Результати навчання:* аспірант повинен

*знати:*

основну термінологію з тем вивчення (не менше 3000 слів та словосполучень);

основні граматичні та лексичні особливості перекладу спеціальної літератури з наукової іноземної мови;

основні правила роботи з науковою та спеціальною літературою;

основну безпекознавчу термінологію;

основні граматичні явища, співвідношення їх форми зі значенням.

*вміти:*

розуміти на слух монологічну і діалогічну мову;

виступати з повідомленнями з питань, пов'язаних зі спеціальністю;

брати участь у бесіді-обговоренні;

передавати в усній та письмовій формах здобуту при читанні інформацію як рідною, так і іноземною мовою.

*Методи викладання:* лекції, практичні заняття, робота в мікрогрупах, аудіювання.

*Методи оцінювання:* бали за різні види роботи (за практичні завдання, самостійну роботу, поточні контрольні роботи тощо).

*Мова викладання:* англійська.

## ІНОЗЕМНЕ АКАДЕМІЧНЕ ПИСЬМО

### лекції – 15 годин, семінарські заняття – 15 годин

*Мета:* розвинення компетенцій, необхідних для проведення наукових досліджень в цілому та для написання дисертації зокрема, подання результатів досліджень іноземною мовою в письмовій формі.

*Змістовні модулі:*

спілкування в академічному середовищі (персональна та професійна ідентифікація, передача та обмін науковою інформацією на основі читання текстів з фаху, участь у конференціях, наукових диспутах тощо (доповіді, дискусії на професійні теми), писемне спілкування академічного характеру;

академічне іншомовне письмо (питання професійного та академічного характеру, особливості медіації академічної інформації, робота з професійною літературою та діловою документацією).

*Результати навчання:* аспірант повинен

*знати:*

граматичні структури, необхідні для іншомовного реферування та анотування професійної літератури,

правила англійського синтаксису, мовні форми, властиві для офіційних та розмовних реєстрів академічного писемного спілкування,

міжкультурні відмінності між Україною і країнами світу, зокрема країнами мова яких вивчається,

стратегії ефективного читання, аудіювання, навчання, пошуку інформації в різних джерелах інформації, включаючи інтернет-пошук.

*вміти:*

стисло викладати зміст тексту;

логічно структурувати ідеї щодо вступу/висновків;

організувати текст як послідовність абзаців з їх заголовками та підзаголовками;

користуватися логічними сполучниками для поєднання абзаців в єдиний текст;

виконувати анотування та реферування джерел наукової інформації на належному рівні граматичної та академічної коректності,

аналізувати та синтезувати інформацію, викладену в наукових джерелах, використовувати її для написання власних статей,

розуміти та описувати графіки, таблиці, діаграми тощо, використовуючи мовні форми та граматичні структури, властиві для опису засобів візуалізації,

писати тексти академічної та професійної спрямованості, використовуючи типові для даного стилю граматичні структури та функціональні зразки,

складати ділову документацію (звіт, огляд тощо) з високим рівнем граматичної коректності.



*Методи викладання:* лекції, практичні заняття, робота в мікрогрупах, аудіювання.

*Методи оцінювання:* бали за різні види роботи (за практичні завдання, самостійну роботу, поточні контрольні роботи тощо).

*Мова викладання:* англійська.

## **V. ЦИКЛ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ (ЗА ВІЛЬНИМ ВИБОРОМ АСПІРАНТА)**

### **ЗОВНІШНЬОПОЛІТИЧНА БЕЗПЕКА**

#### **лекції – 5 годин, семінарські заняття – 5 годин**

*Мета:* сформувати у аспірантів систематизовані знання про явище зовнішньополітичної безпеки держави, еволюцію та особливості розвитку цього явища на сучасному етапі.

*Змістовні модулі:* методологія та понятійно-категоріальний апарат дослідження зовнішньополітичної безпеки держави; визначення загроз та проблема реалізації зовнішньополітичної безпеки держави як складової частини політики національної безпеки; глобальні політичні, економічні та соціокультурні чинники впливу на формування політики зовнішньополітичної безпеки; гібридна агресія як новий чинник впливу на зовнішньополітичну безпеку держави.

*Результати навчання:* аспірант повинен

*знати:*

визначення та сутність зовнішньополітичної безпеки держави; види загроз зовнішньополітичній безпеці як складовій частині національної безпеки держави;

концептуальні моделі зовнішньополітичної безпеки держави на різних історичних етапах; основні міжнародні нормативні документи у сфері міжнародної безпеки;

основні принципи забезпечення зовнішньополітичної безпеки (пріоритет договірних (мирних) засобів у розв'язанні конфліктів, силовий компонент, засоби протидії гібридній агресії).

*вміти:*

визначати пріоритети національних інтересів та рівень загроз для них у сфері зовнішньополітичної безпеки;

аналізувати та оцінювати ефективність діяльності щодо забезпечення зовнішньополітичної безпеки держави;

вміти визначити доцільність використання принципів забезпечення зовнішньополітичної безпеки держави (пріоритет договірних (мирних) засобів у розв'язанні конфліктів, силовий компонент; протидія гібридній агресії).

адекватно обирати та методологічно правильно застосувати кількісні та якісні методи досліджень зовнішньополітичної безпеки держави, інтерпретувати глобальні та регіональні політичні, економічні та соціокультурні процеси та розробляти прогнози щодо подальшого перебігу подій;

працювати з джерелами інформації та самостійно створювати інформацію для спеціального (наукового) і широкого (суспільного) використання у сфері зовнішньополітичної безпеки держави.

*Методи викладання:* лекції, семінари, практичні індивідуальні консультації.

*Методи оцінювання:* бали за різні види роботи (за практичні завдання, самостійну роботу, поточні контрольні роботи тощо).

*Мова викладання:* українська

### **ВНУТРІШНЬОПОЛІТИЧНА БЕЗПЕКА**

#### **лекції – 5 годин, семінарські заняття – 5 годин**

*Мета:* аналіз політико-правового середовища та основних етапів розвитку громадянського суспільства України.

*Змістовні модулі:* історичні передумови внутрішньополітичної безпеки України, політична безпека в системі національної безпеки України, система забезпечення політичної безпеки та її суб'єкти, стратегія й тактика політичної безпеки, стан політичної безпеки, внутрішньополітична та міжконфесійна стабільність, громадська злагода, внутрішньополітична

криза, громадянське суспільство та політична влада, політичний режим і політична безпека, функції держави у забезпеченні політичної безпеки, роль політичних еліт і лідерів в забезпеченні політичної безпеки, політичні рухи та політична безпека, територіальна цілісність України, розвиток взаємодії держави і громадянського суспільства в незалежній Україні

*Результати навчання:* аспірант повинен

*знати:* основні етапи формування внутрішньополітичної безпеки України, її суб'єкти та об'єкти, виміри та фактори впливу на внутрішньополітичну безпеку, основні принципи забезпечення внутрішньополітичної безпеки, основи стратегії і тактики внутрішньополітичної безпеки, основи державно-церковної політики,

*вміти:* визначати стан внутрішньополітичної безпеки України та загрози внутрішньополітичній безпеці, формувати основи політики внутрішньої безпеки, визначати роль політичних еліт і лідерів в забезпеченні внутрішньополітичної безпеки, адекватно обирати та застосувати кількісні і якісні методи досліджень внутрішньополітичної безпеки держави, інтерпретувати політичні, економічні та соціокультурні процеси, працювати з джерелами інформації та розробляти прогнози щодо подальшого перебігу подій.

*Методи викладання:* лекції, семінари, практичні індивідуальні консультації.

*Методи оцінювання:* бали за різні види роботи (за практичні завдання, самостійну роботу, поточні контрольні роботи тощо).

*Мова викладання:* українська

## ПОЛІТИКА ІДЕНТИЧНОСТІ

### лекції – 5 годин, семінарські заняття – 5 годин

*Мета:* формування компетентностей, пов'язаних з діяльністю у сфері формування суспільної свідомості, оволодіння необхідними знаннями з питань національної та інших форм колективної ідентифікації.

*Змістовні модулі:* національна ідентичність, її світоглядні та історико-культурні детермінанти; політика ідентичності в домодерну добу; політика ідентичності доби модерну; політика ідентичності в постмодерну добу; основні елементи політики ідентичності; політика історичної пам'яті; мовна політика; ціннісна складова політики ідентичності; інструменталізація політики ідентичності; загрози та виклики національній безпеці, пов'язані з кризою ідентичності; конфлікт ідентичностей; поняття титульної нації і корінного народу; міжетнічні та міжконфесійні відносини в сучасному суспільстві; політика толерантності, мультикультуралізму та політкоректності; використання кризових аспектів ідентифікації в практиці гібридної війни; проблеми політики ідентичності в Україні.

*Результати навчання:* аспірант повинен

*знати:*

основні світоглядні та історико-культурні передумови формування національної ідентичності;

структуру сучасної форми ідентичності та зв'язок між її елементами;

сучасні підходи до формування політики історичної пам'яті;

сучасні підходи до формування мовної політики;

ціннісні та соціально-психологічні аспекти колективної ідентифікації;

зміст поняття титульної нації та його зв'язок з феноменом національного самовизначення;

основні принципи політики ідентичності в мультикультурних суспільствах;

способи використання питань ідентичності в концепціях «м'якої сили» та в практиці ведення гібридної війни.

*вміти:*

ідентифікувати загрози та ризики для національної безпеки, пов'язані з кризовими явищами у сфері національної ідентичності;

оперувати політологічним та правовим понятійно-категоріальним апаратом політики ідентичності;

користуватися даними соціологічних опитувань та інших статистичних даних з метою формування політики ідентичності;

здійснювати комплексний аналіз актуального стану національної, регіональної та інших форм колективної ідентичності;

володіти засобами інформаційно-комунікаційної, організаційної та правової протидії загрозам у сфері національної самосвідомості та ідентичності.

*Методи викладання:* лекції, семінари, практичні індивідуальні консультації.

*Методи оцінювання:* бали за різні види роботи (за практичні завдання, самостійну роботу, поточні контрольні роботи тощо).

*Мова викладання:* українська

## **ДЕРЖАВНА ІНФОРМАЦІЙНА ПОЛІТИКА**

### **лекції – 5 годин, семінарські заняття – 5 годин**

*Мета:* формування у здобувачів безпекових компетентностей на рівні знань та вмінь з теорії формування та реалізації ключових елементів державної інформаційної політики.

*Змістовні модулі:* законодавчі основи формування державної інформаційної політики; її ключові складові; проблеми забезпечення реалізації основних пріоритетів державної інформаційної політики в Україні; інформаційна безпека держави як складова державної інформаційної політики; характеристика складових інформаційної безпеки держави; інформаційна безпека держави в умовах гібридної війни; інформаційна безпека та стратегічні комунікації; кібербезпекова складова інформаційної безпеки держави.

*Результати навчання:* аспірант повинен

*знати:*

структуру та основні нормативно-правові документи, що регулюють сферу державної інформаційної політики;

складові державної інформаційної політики;

сутність понять «державна інформаційна політика», «інформаційна безпека», «інформаційна складова гібридної війни», «кібербезпека», «стратегічні комунікації»;

сутність та взаємозалежність державної інформаційної політики та інформаційної безпеки;

складові інформаційної безпеки держави;

механізми реалізації державної інформаційної політики в Україні.

*вміти:*

визначати, аналізувати та оцінювати загрози реалізації державної інформаційної політики;

аналізувати ступінь забезпеченості державної інформаційної безпеки;

визначати ключові загрози інформаційній безпеці держави;

аналізувати державну інформаційну політику інших держав;

визначати ключові тренди в сфері державної інформаційної політики та інформаційної безпеки.

*Методи викладання:* лекції, семінари, індивідуальні консультації.

*Методи оцінювання:* бали за різні види роботи (за практичні завдання, самостійну роботу, поточні контрольні роботи тощо).

*Мова викладання:* українська.

## **СТРАТЕГІЯ І ТАКТИКА ПЕРЕГОВОРНОГО ПРОЦЕСУ**

### **лекції – 5 годин, семінарські заняття – 5 годин**

*Мета:* формування у здобувачів компетентностей щодо стратегічного і тактичного бачення у переговорному процесі задля вироблення вміння прогнозувати можливі тенденції та сценарії переговорного процесу.

*Змістовні модулі:* Переговори як невід’ємний елемент дипломатичної роботи та один з інструментів функціонування міжнародної спільноти; специфіка та складова переговорного процесу; етапи переговорного процесу; методи, методики та інструментарій підготовки та ведення переговорів; вербальне і невербальне в переговорному процесі; переговори в конфліктних ситуаціях; мистецтво досягнення взаємовигідних та взаємоприйнятних рішень;

міжнародний досвід розробки та впровадження стратегій і тактик переговорного процесу: теоретична та практична площина.

*Результати навчання:* аспірант повинен знати:

теоретичні засади зовнішньої політики: її сутність, структуру, типи, функції, механізм вироблення і реалізації;

інститут міжнародних та дипломатичних переговорів, особливості розвитку цього інституту в різні історичні епохи;

міжнародний досвід переговорного процесу;

головні особливості переговорних процесів в умовах глобалізації;

концепції і категоріальний апарат науки про переговори;

структуру міжнародних політичних, економічних та дипломатичних переговорів як процесів;

чинники визначення стратегії та тактики переговорних процесів;

*вміти:*

визначати, аналізувати та оцінювати переговорний процес;

мати практичні навички і вміння підготовки, проведення та завершення переговорів в різних сферах життєдіяльності;

визначати пріоритетні в конкретний історичний момент розвитку стратегії і тактики ведення переговорів для підтримання стабільності в світі та розвитку відносин між державами в умовах, коли міжнародна система знаходиться у стані докорінної трансформації і змушена адаптуватись до нових міжнародних реалій, реагуючи на якісно нові виклики та загрози;

обґрунтовано аналізувати стан тієї чи іншої міжнародної проблеми і передбачити можливі перспективи її розв'язання з огляду на зовнішньополітичний курс залучених до неї держав.

*Методи викладання:* лекції, семінари з елементами тренінгів, практичні й індивідуальні консультації.

*Методи оцінювання:* бали за різні види роботи (за практичні завдання, самостійну роботу, поточні контрольні роботи тощо).

*Мова викладання:* українська

## **ДИПЛОМАТІЯ І РОЗВІДКА (DIPLOMACY AND INTELLIGENCE)**

### **лекції – 5 годин, семінарські заняття – 5 годин**

*Мета:* сформувати у слухачів знання про розвідку, її діяльність, а також взаємопов'язаність з дипломатією як двох невід'ємних складових функціонування держави у міжнародному просторі.

*The aim: to formulate knowledge about intelligence, its activity and also interconnectedness with diplomacy as two parts of state functioning in international sphere.*

*Змістовні модулі:* курс є важливою складовою підготовки фахівців у галузі міжнародних відносин, зокрема з таких питань, як забезпечення національної безпеки держави, інформаційне, аналітичне і практичне забезпечення реалізації зовнішньополітичного курсу держави. Значення розвідувальних служб для функціонування держави є незаперечним. Знання про особливості розвідувальної діяльності, її вплив на політику держави та розвиток відносин з іншими країнами світу, набуті в процесі вивчення курсу, допомагають у формуванні основних професійних якостей спеціаліста-міжнародника. Навички з аналізу міжнародної ситуації, ролі держав у розвитку міжнародних відносин набуваються внаслідок дослідження еволюції діяльності розвідувальних служб, їхніх успіхів і прорахунків в окремі історичні періоди та на сучасному етапі. Приділяється увага проблемам реформування розвідки, а також співпраці між розвідувальними службами різних держав у сучасному світі. Структура курсу побудована з метою формування у студентів комплексного уявлення про динаміку розвитку міжнародних відносин з наголосом на дипломатію і розвідку як основних акторів цього процесу.

*The learning course is an important part of specialist's preparation in the field of international relations, particularly, concerned the ensuring of national state security, informational, analytic, practical realization of foreign policy state course. The importance of intelligence services for state*

*functioning is undisputable. Knowledge about features of intelligence activity, its influence on the state policy and development of relations with other countries in the world, acquired in the process of course learning, help to formulate general professional skills of a specialist in international relations. Skills in analysis of an international situation, role of state in development of international relations are acquired as a result of evolution activity research of intelligence services, their successes and failures in a certain historical period and in our days. It is paying attention to the reformation problem of intelligence and also cooperation between intelligence services of different countries in up-to-date world. Course structure is built in a way of students understanding of complex conception about dynamics of international relations development emphasizing diplomacy and intelligence as main actors of this process.*

*Результати навчання:* аспірант повинен

- володіти основною термінологією, що застосовується у розвідувальній діяльності;
- знати сутність та особливості роботи розвідки у кожен окремий історичний період;
- вміти виокремлювати вплив розвідувальних служб на формування зовнішньої політики;
- визначати ефективність діяльності розвідки і дипломатії у процесі реалізації зовнішньополітичного курсу держави.

*As a result of studying specialized course aspirant must:*

- *to know common terminology, which is used in intelligence services*
- *to understand the essence and features of intelligence activity in every certain historical period*
- *to be able to determine the influence of intelligence services on the formulation of foreign policy*
- *to define the effectiveness of intelligence activity and diplomacy in the process of foreign policy course` realization*

*Методи викладання:* лекції, семінари, рольові ігри, індивідуальні консультації.

*Методи оцінювання:* бали за різні види роботи (за практичні завдання, самостійну роботу, поточні контрольні роботи тощо).

*Мова викладання:* українська, англійська

### **Гарант освітньої програми:**

доктор політичних наук за спеціальністю 23.00.03 – політична культура та ідеологія, старший науковий співробітник за спеціальністю 21.01.01 – основи національної безпеки держави Керівник Центру досліджень проблем Російської Федерації Національного інституту стратегічних досліджень М. М. Розумний

Голова проектної групи

\_\_\_\_\_

М. М. Розумний

Завідувач випускового відділу

\_\_\_\_\_

М. М. Розумний

Директор

\_\_\_\_\_

В. П. Горбулін